

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 160/2023-57

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (sp. zn. Rvp 1729/2022), 2/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (sp. zn. Rvp 1739/2022), 3/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (Rvp 1740/2022), 4/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (Rvp 1741/2022), 5/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (Rvp 1742/2022), 6/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (sp. zn. Rvp 1743/2022), 7/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (sp. zn. Rvp 1744/2022), 8/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (sp. zn. Rvp 1745/2022), 9/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (sp. zn. Rvp 1746/2022), 10/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (Rvp 1747/2022), 11/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (sp. zn. Rvp 1748/2022), 12/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (sp. zn. Rvp 1749/2022), 13/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], Lisková 541 (sp. zn. Rvp 1750/2022), a 14/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (sp. zn. Rvp 1751/2022), zastúpených Advokátskou kanceláriou Korytár, s. r. o., Sladovnícka 13, Trnava, proti uzneseniu Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, 4. oddelenia vyšetrovania, odboru Západ ČVS: PPZ-197/NKA-ZA4-2019 z 30. augusta 2021 a uzneseniu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/2 Gv 175/17/1000-44 z 18. mája 2022 takto

rozhodol:

1. Ústavné sťažnosti vedené Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1729/2022 a pod sp. zn. Rvp 1751/2022 **spája** na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022.
2. Výrok o spojení vecí **nadobúda** právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.
3. Ústavné sťažnosti **odmieta**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia 1 až 13 sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 25. júla 2022 a doplnenými 28. júla 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, 4. oddelenia vyšetrovania, odboru Západ (ďalej len „vyšetrovateľ“) ČVS: PPZ-197/NKA-ZA4-2019 z 30. augusta 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie vyšetrovateľa“) a uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) č. k. VII/2 Gv 175/17/1000-44 z 18. mája 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie úradu špeciálnej prokuratúry“). Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd napadnuté uznesenia zrušil, vec vrátil na ďalšie konanie a priznal im náhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 460/2022-31 zo 4. augusta 2022 boli sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022, sp. zn. Rvp 1746/2022 a sp. zn. Rvp 1748/2022 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 472/2022-31 zo 4. augusta 2022 boli sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022 a sp. zn. Rvp 1743/2022 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 41/2022-7 zo 7. septembra 2022 boli sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022, sp. zn. Rvp 1744/2022 a sp. zn. Rvp 1745/2022 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 39/2022-5 zo 7. septembra 2022 boli sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022 a sp. zn. Rvp 1739/2022 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 44/2022-6 zo 7. septembra 2022 boli sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022, sp. zn. Rvp 1740/2022 a sp. zn. Rvp 1747/2022 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 40/2022-7 zo 7. septembra 2022 boli sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022, sp. zn. Rvp 1741/2022 a sp. zn. Rvp 1750/2022 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 45/2022-7 zo 7. septembra 2022 boli sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022 a sp. zn. Rvp 1749/2022 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 43/2022-7 zo 7. septembra 2022 boli sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022 a sp. zn. Rvp 1742/2022 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022.

3. Sťažovateľka 14 sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. júla 2022 a doplnenou 28. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ústavy a práv podľa čl. 13 a čl. 14 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením vyšetrovateľa a napadnutým uznesením úradu špeciálnej prokuratúry. Žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenia zrušil, vec vrátil na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania. Predmetná ústavná sťažnosť je vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1751/2022 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému, ktorý je podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu

Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) členom tretieho senátu ústavného súdu.

II.

Skutkové východiská

4. Uznesením vyšetrovateľky NAKA ČVS: PPZ-670/NKA-FP-ZA-2017 z 28. júna 2017 bolo začaté trestné stíhanie pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 na tom skutkovom základe, že [REDAKOVANÉ] (ďalej len „podozrivý“), sledoval zámer nadobudnúť akcie [REDAKOVANÉ], ktorá v roku 1997 vlastnila 30 % akcií spoločnosti SCP Ružomberok. Aby sa mohol stať vlastníkom týchto akcií, museli mu ich zamestnanci [REDAKOVANÉ] (medzi nimi aj sťažovatelia), predat'. Zamestnanci, ktorí neboli ochotní akcie spoločnosti dobrovoľne predat', boli vystavení nátlaku zo strany nadriadených s vyhrážkou, že ak akcie za určenú cenu nepredajú, prídu o zamestnanie.

5. Vedené trestné stíhanie bolo uznesením vyšetrovateľky z 26. júla 2018 podľa § 215 ods. 1 písm. a) a ods. 4 Trestného poriadku zastavené s odôvodnením, že skutok, pre ktorý je vedené trestné stíhanie, sa nestal, keďže ani jednu z výpovedí poškodených zamestnancov vyšetrovateľka NAKA nevyhodnotila ako vierohodnú. Prokurátor špeciálnej prokuratúry uznesením zo 17. októbra 2018 vyhovel sťažnostiam poškodených sťažovateľov, zrušil uznesenie vyšetrovateľky NAKA a vec vrátil na ďalšie konanie s pokynmi na vykonanie ďalších procesných úkonov (zistiť, kto uzavrel kúpne zmluvy s poškodenými, kto rokoval so zamestnancami o predaji dočasných listov, zistiť, prečo nedošlo k odovzdaniu kúpnych zmlúv zamestnancom, u koľkých zamestnancov došlo ku skončeniu pracovného pomeru v inkriminovanom období).

6. Napadnutým uznesením vyšetrovateľa došlo k prerušeniu trestného stíhania podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku s odôvodnením, že sa nepodarilo zistiť skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe. Proti napadnutému uzneseniu vyšetrovateľa podali sťažovatelia ako poškodení sťažnosti, o ktorých úrad špeciálnej prokuratúry rozhodol napadnutým uznesením tak, že ich podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodné.

7. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia úradu špeciálnej prokuratúry vyplýva, že podstata sťažnostnej argumentácie je založená na tom, že jedinou osobou, ktorá mala záujem na prevode dočasných listov, bol práve podozrivý. Z uvedeného dôvodu potom podozrenie z nátlaku na zamestnancov pod hrozbou straty zamestnania v prípade, že nepredajú dočasné listy, logicky smeruje práve k osobe podozrivého. Táto argumentácia je logická a má svoj racionálny podklad, avšak táto hypotéza nebola vykonaným vyšetrovaním dostatočným spôsobom preukázaná, aby bolo možné podozrivej osobe vzniesť obvinenie. Sťažovatelia podľa neho síce poukazujú na skutočnosť, že viacerí poškodení hovoria o predmetnej hrozbe a nátlaku v podobe straty zamestnania v prípade, ak z ich strany nedôjde k prevodu dočasných listov, avšak táto obava vyplýva v prevažnej miere iba zo všeobecnej informácie, ktorá sa šírila medzi zamestnancami, pričom nedošlo k personifikácii autora tejto hrozby.

III.

Argumentácia sťažovateľov

8. Sťažovatelia v ústavných sťažnostiach zhodne rozoberajú chronológiu založenia, vzniku a zániku [REDAKOVANÉ], jej právneho nástupcu [REDAKOVANÉ], privatizáciu a prevod akcií na obchodnú [REDAKOVANÉ]. Poukazujú na absolútne neplatné prevody dočasných listov zamestnancov. Primárne však namietajú nedostatočné vykonanie vyšetrovania v dotknutej trestnej veci a konanie v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku. Konkrétne namietajú, že vyšetrovateľ sa neriadil pokynmi prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry, ktorý v uznesení, ktorým zrušil uznesenie o zastavení trestného stíhania, jasne vymedzil pokyny na vykonanie procesných úkonov. K namietanému porušeniu nimi označených práv uvádzajú, že napadnuté uznesenie vyšetrovateľa je arbitrárne, zmätočné a nepreskúmateľné, pričom za taký označujú aj výklad právnych noriem zo strany úradu špeciálnej prokuratúry. Prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry neposkytuje garancie nezávislosti vyšetrovania trestných činov podozrivého. Sťažovatelia konštatujú porušenie zákazu diskriminácie vydaním napadnutých rozhodnutí, a to vzhľadom na politické postavenie, majetok a osobné vzťahy podozrivej osoby s politikmi.

IV.

K spojeniu vecí

9. Zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nemá ustanovenia o spojení vecí na spoločné konanie. V súlade s § 62 zákona o ústavnom súde o primeranom použití Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) možno však v konaní o ústavnej sťažnosti primerane použiť na prípadné spojenie vecí § 166 ods. 1 CSP, podľa ktorého v záujme hospodárnosti konania príslušný súd spojí na spoločné konanie také konania, ktoré sa pred ním začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých strán.

10. Podľa čl. II bodu 5 rozvrhu práce na konanie vo veciach patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu je v jednotlivých prípadoch príslušný ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca, ktorému bola vec pridelená (§ 47 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

11. Z obsahu ústavných sťažností vyplýva, že tieto spolu skutkovo a právne súvisia – ústavné sťažnosti sťažovateľov smerujú proti totožným odporcom, sťažovatelia namietajú porušenie totožných práv totožnými rozhodnutiami vyšetrovateľa a úradu špeciálnej prokuratúry, pričom sú zastúpení tým istým právnym zástupcom a sťažnostná argumentácia je v zásade rovnaká. Ústavný súd preto v záujme hospodárnosti konania podľa § 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 166 ods. 1 CSP a čl. II bodu 5 rozvrhu práce rozhodol o spojení týchto vecí na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1729/2022 (bod 1 výroku uznesenia).

12. Ústavný súd v záujme rýchlosti a plynulosti konania rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že toto uznesenie o spojení vecí na spoločné konanie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia (bod 2 výroku uznesenia).

V.

Predbežné prerokovanie ústavných sťažností

13. Podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku policajt preruší trestné stíhanie, ak sa nezistili skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe. Podľa § 228 ods. 5 Trestného poriadku ak pominie dôvod na prerušenie, prokurátor alebo policajt o pokračovaní v trestnom stíhaní rozhodne uznesením.

14. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

15. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

16. Pri prerokovaní ústavných sťažností ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

17. Ústavný súd opakovane judikuje, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (III. ÚS 79/02), prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

18. Zhodne s predostretou názorovou líniou ústavného súdu postupuje aj Ústavný súd Českej republiky, ako to vyplýva napríklad z jeho uznesenia č. k. I. ÚS 2149/2016 zo 16. augusta 2016: „*Ústavní soud v první řadě připomíná, že jak ve své judikatuře opakovaně zdůrazňuje, při svém rozhodování vychází ze zásady subsidiarity řízení o ústavní stížnosti, jež je třeba vnímat jako řízení mimořádné. Ústavní soud uplatňuje zásadu zdrženlivosti a minimalizace zásahů do rozhodovací činnosti jiných orgánů veřejné moci především tam, kde dosud nebylo meritorně rozhodnuto. Tak i zasahování do rozhodování orgánů činných v trestním řízení ve fázi přípravného řízení Ústavní soud považuje, s výjimkou situací zcela mimořádných (např. pokud je současně dotčena osobní svoboda jednotlivce), za nepřijatelné, případně nežádoucí... Kasační intervence tak má své*

místo pouze v případech zjevného porušení kogentních ustanovení podústavního práva, kdy se postup orgánů činných v trestním řízení zcela vymyká ústavnímu, resp. zákonnému procesněprávnímu rámci, a jím založené vady, případně jejich důsledky, nelze v soustavě orgánů činných v trestním řízení, zejména obecných soudů, již nikterak odstranit (srov. kupř. usnesení sp. zn. III. ÚS 674/05 ze dne 25. 1. 2006). Jinak řečeno, svůj zásah shledává Ústavní soud důvodným toliko v situaci materiálního (obsahového) a na první pohled zřejmého odepření spravedlnosti (denegatio iustitiae).“

V.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením vyšetrovateľa:

19. Z obsahu ústavných sťažností a ich príloh je zrejmé, že napadnuté uznesenie vyšetrovateľa bolo predmetom preskúmania v sťažnostnom konaní na podklade sťažovateľmi podaných sťažností, o ktorých rozhodol prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku svojím uznesením č. k. VII/2 Gv 175/17/1000-44 z 18. mája 2022 tak, že ich zamietol. Vzhľadom na to, že na preskúmanie postupu a napadnutého uznesenia vyšetrovateľa bol na základe sťažností sťažovateľov povolaný prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry ako nadriadený orgán, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu, ústavný súd sťažnosti v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na ich prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde [(obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09, III. ÚS 165/2013) výrok 3 uznesenia].

V.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením úradu špeciálnej prokuratúry:

20. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry ústavný súd konštatuje, že jeho podstatou je dočasné prerušenie trestného stíhania z dôvodu, že sa dosiaľ nepodarilo zistiť skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe. Z povahy tohto rozhodnutia prokurátora vyplýva, že nejde o rozhodnutie konečnej povahy, ktorým by sa právoplatne rozhodlo o skončení prípravného konania, ako časti trestného konania, tak ako by tomu bolo napr. podľa § 215 ods. 1 Trestného poriadku alebo podľa § 216 ods. 1 Trestného poriadku, alebo podľa § 220 ods. 1 Trestného poriadku. Počas prerušenia trestného stíhania možno pritom vykonávať úkony podľa štvrtej, piatej a šiestej hlavy prvej časti Trestného poriadku (§ 229 tohto zákona) na účely zistenia, či nepominul dôvod prerušenia alebo zaistenia osoby obvineného (a taký postup je teda úlohou orgánov činných v trestnom konaní). Zároveň platí, že doba, po ktorú bolo prerušené trestné stíhanie, sa nezapočítava do premlčacej doby dotknutého trestného činu [87 ods. 2 písm. e) Trestného zákona]. Vydanie rozhodnutia podľa § 228 ods. 1 a 2 Trestného poriadku má len predbežný charakter, v dôsledku čoho po odpadnutí prekážky opodstatňujúcej tento postup je povinnosťou orgánu činného v trestnom konaní postupom podľa § 228 ods. 5 Trestného poriadku v trestnom stíhaní pokračovať.

21. Úlohou ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti je skúmať iba ústavné markanty postupu orgánov verejnej moci a z nich plynúce závery vyjadrené v jednotlivých individuálnych právnych aktoch z toho uhla pohľadu, či neprekračujú rámec ich ústavnej udržateľnosti v konfrontácii so skutkovými a právnymi okolnosťami tej-ktorej veci. Prerokovanie tejto časti ústavných sťažností vzhľadom na už uvedený len prechodný charakter rozhodnutia prokurátora v rámci trestného konania, nepopierajúci potrebu naďalej zisťovať a zistiť osobu, proti ktorej by bolo možné vykonať trestné stíhanie, nie je v tomto štádiu trestného konania

prípustné. Preto bolo potrebné ústavné sťažnosti v tejto časti odmietnuť pre neprípustnosť [§ 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde; výrok 3 uznesenia].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu